

Individuální analýza rozhovoru

V našem projektu o nezaměstnanosti jsme se zaměřily na mladé lidi – absolventy střední nebo vysoké školy, kteří se po dokončení svého studia potýkali s nezaměstnaností, ale v současné době již zaměstnání mají. Jejich strategie při hledání práce tedy byly úspěšné. Právě strategie vedoucí k získání práce nás zajímaly nejvíce. Celkově bylo naším cílem zodpovědět, na základě analýz získaných rozhovorů, tři velké tématické okruhy. Prvním z nich je vlastní vztah absolventa k práci. To jak absolventovo jednání ovlivnila rodina, vrstevníci i nejrůznější formální instituce, v našem případě zejména úřad práce. Dalším tématickým celkem byl způsob, jakým komunikační partner prožíval vlastní nezaměstnanost. Posledním tématem, i když pro nás nejvýznamnějším, byly konkrétní strategie komunikačního partnera při hledání zaměstnání. Tedy způsob, jakým postupoval při hledání práce.

Mým komunikačním partnerem byl 27 letý muž z Brna, absolvent vysoké školy (VUT v Brně). Nezaměstnaný byl celkem třikrát, v délce od dvou měsíců po šest měsíců. V současné době pracuje na živnostenský list. Stále bydlí u rodičů.

Na celém rozhovoru jde vidět, že jde o mou první zkušenost s kvalitativním interview. Nedařilo se mi vést rozhovor. Na mé otázky komunikační partner často odpovídal hodně všeobecně, zešíroka. Zejména mě vůbec nenechal položit první otázku, ale po zapnutí diktafonu začal mluvit sám. Z jeho odpovědi bylo vidět, že o tématu předem přemýšlel. Bez dlouhého zamyšlení vykládal, kde byl jak dlouho zaměstnaný a jak dlouho trvala jeho nezaměstnanost. Přesto si myslím, že se mi podařilo získat odpovědi na velkou většinu našich výzkumných otázek.

Komunikační partner usiloval o získání zaměstnání hned po dokončení studia, období bez práce neplánoval. Pracovní zkušenosti získal už při studiu, kdy pracoval na zakázku pro jednu firmu. Přestože mu toto zaměstnání nepřišlo ideální, tak než aby by nezaměstnaný, raději nastoupil do firmy. První zaměstnání bylo ukončeno zrušením firmy. V dalším zaměstnání měl problémy s nadřízeným, což skončilo vypovězením smlouvy ze strany zaměstnavatele. Poslední zaměstnání bylo nakonec proměněno v externí spolupráci a komunikační partner pracuje pro firmu dodnes.

Rodiče měli na chování komunikačního partnera velký vliv, který je dán společným soužitím. Výrazný byl vliv rodičů na jeho postoj k nezaměstnanosti:

... Navíc u nás doma, od malička jsme byli vychovávaní v tom, jako dělejte si co chcete, ale hlavně se neflákejte. Flákat se je to nejhorší co může být. Ted' já jsem vlastně byl ten flákač...

Dle komunikačního partnera rodiče jeho situaci nerozuměli a měli pocit, že se nesnaží dostatečně práci hledat.

... oni v podstatě nikdy nebyli nezaměstnaní. Před revolucí to nešlo a po revoluci prostě měli to štěstí, že měli práci a držíjou se tam. Takže oni neustále měli pocit, že já nesháním práci dostatečně intenzivně. Takže pořád- a kdes byl dneska? Na kolika pohovorech si byl? Já říkám, dneska jsem byl na jednom. A kdy deš na další. Na kolik pohovorů půjdeš zítra. Já říkám na další půjdu až za týden. No tak, musíš někde litat. Musíš prostě něco shánět...

Vrstevníci na něj měli menší vliv. U přátel se často setkal se snahou pomoci, hodnotí ji však spíše negativně, jako příliš zavazující. Přes konstatování, že přes známé se sežene nejlepší zaměstnání, sám o tento druh pomoci nestál.

.... někteří kamarádi, kamarádky se snažili pomoci tak, že mě vyloženě jako něco dohazovali. Já nevím, že mě dali kontakt na někoho u nich ve firmě, tak to byla sice pomoci, které jsem si vážil, ale v podstatě to moc pomoci není. V podstatě je to takový jako, skoro bych řekl, že je to i přítěž, člověk je zavázaný, že ten kamarád mu něco dohodil, ale je to takový hledání jehly v kupce sena... .. Takže člověk za to musí být hodně zavázaný, je s tím hodně vyřizování a šance je velmi malá. Takže. A navíc já to nemám rád, já jsem se vždycky snažil, že být hrozně samostatným...

S Úřadem práce má komunikační partner pozitivní zkušenosti. To přestože zde žádnou vhodnou nabídku práce nezískal a úřednicemi mu bylo i sděleno, že nabídky pro lidi s jeho kvalifikací nemají. Na činnost ČSSZ tak pozitivní pohled nemá. Sám zde zaregistrovaný nebyl. Pobírání těchto sociálních dávek považuje za stigmatizující. Vypršení doby, po kterou pobíral dávky v nezaměstnanosti pro něj znamenalo silný impuls k vyřešení situace.

... Já bych mohl po půl roce co mě vyhodijou z pracáku bych mohl na sociálku a tam bych mohl žadonit o nějaký peníze. ... Ale to jsem nechtěl. Za prvé ty úřady opravdu nemusím. A za druhé, to už mě připadlo opravdu jako takový zoufalství.... to už potom nemá ani dobrý vliv na psychiku člověka...

... A po půl roce mi řekli stop. To byl přesně ten impuls, kdy jsem si řekl... kašlu na shánění nové práce, pořizuju živnostenskej list...

Školu hodnotí, jako instituci, která dobře naučí člověka pracovat s informacemi, ale nedá mu žádné praktické znalosti.

Komunikační partner očekával zaměstnání bez časté a dlouhé práce přesčas. Neměl zájem se stěhoval z místa svého současného bydliště. Platové nároky se mu vždy podařilo uspokojit, přestože je hodnotí jako poměrně vysoké. Práce je podle jeho názoru prostředkem k vydělání peněz, ale je důležité i určité osobní uspokojení z ní.

...Mě dělá dost problémů, když po mě některá firma chtěla, u nás to není tak hrozný, u nás se pracuje tak 10 hodin denně maximálně. Já říkám co, to jako myslíte, že jsem v 8 přijdu a v 6 hodin odejdu? Já jsem si představoval kolik toho po práci ještě stihnu. ....

Z výpovědi komunikačního partnera vyplívá, že byl ze své situace frustrovaný. Převažoval u něj pocit zbytečnosti, nevytíženosti. Období nezaměstnanosti pro něj bylo psychicky náročné, což pociťovali zejména rodiče. Vztah mezi komunikačním partnerem a jeho rodiči se zproblematizoval. Tíživá pro něj byla i zhoršená finanční situace a s tím spojený pocit, že ho rodiče musí život. Přesto jeho finanční situace nebyla nevladatelná. Sám komunikační partner uvádí, že se nemusel příliš omezit. A to díky tomu, že v zaměstnáních měl, dle jeho subjektivního pohledu, dobrý plat a navíc mu pomáhali rodiče. Také na něm nebyl nikdo finančně závislý a neměl žádné finanční závazky a pohledávky. Dalším problémem byl přebytek času. Tedy nutnost hledat náplň dne. I přes tyto problémy hodnotí zkušenost nezaměstnanosti jako velmi důležitou a podnětnou.

...Nejsilnější pocit tam byl .... zbytečnost...

... Takže jsem vyloženě viděl, že mě živijou. A tohlesto mě bylo nejprotivnější. Navíc u nás doma, od malička jsme byli vychovávaní v tom, jako dělejte si co chcete, ale hlavně se neflákejte. Flákat se je to nejhorší co může být. Teď já jsem vlastně byl ten flákač...

... víkend pro mě byl vysvobození. Doslova vysvobození, protože víkend byl jediný dva dny, kdy člověk věděl, že skutečně nemůže pro tu svou situaci nic udělat...

A jaké strategie komunikační partner využíval při řešení své situace? Zaměřil se zejména na inzeráty vycházející v denním tisku, např. v MF DNES. S inzeráty na internetu neměl příliš dobrou zkušenost. Uvádí, že tam často chybí možnost třídění nabídky dle lokalit. Stejně tak neměl dobrou zkušenost z personálními agenturami, které podle něj fungují spíše jen jako „sběrna životopis“. Dalším způsobem, který hojně využíval bylo vyhledávání vhodných firem ve Zlatých stránkách. Podle velikosti inzerátu odhadl, zda jde o dostatečně velkou firmu a jel se zeptat přímo tam, bez předchozí telefonické domluvy. S tímto způsobem měl pozitivní zkušenost, často se dostal přímo k vedoucímu konkrétního úseku nebo personálnímu managerovi. Jedno ze svých tří zaměstnání získal právě tímto způsobem.

Hlavní překážku pro nalezení zaměstnání viděl v nedostatku praxe. Dle jeho zkušenosti toho některé firmy využívají a zaměstnávají absolventy, protože jim mohou dávat menší plat.

Celkově byla pro komunikačního partnera zkušenost s vlastní nezaměstnaností negativní. Frustrovalo pocit vlastní zbytečnosti a finanční závislost na rodičích. S množícími se odmítnutími pro něj bylo stále těžší pokračovat v hledání. Nezaměstnanost komunikačního partnera znamenala i obtížné období z hlediska rodinných vztahů. Přesto nedošlo k jeho

vyloučení ze sociálních sítí. Na druhou stranu nebyla nezaměstnanost natolik negativní zkušeností, aby změnil své nároky na zaměstnání.